

Oslo 14.01.2026

Skriftlig oppfølging fra Norges Juristforbund og Finansjuristene – innspill til helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen

Vi viser til Finansdepartementets innspillsmøte om rammevilkårene for finansnæringen 15.12.2025, hvor Norges Juristforbund og Finansjuristene deltok og ga muntlige innspill.

Med dette oversender vi vår skriftlige oppfølging, som utdyper og systematiserer hovedpoengene fra vårt innlegg.

Norges Juristforbund representerer over 24 000 jurister, dommere, advokater og jusstudenter i statlig, kommunal og privat sektor. Finansjuristene organiserer jurister i finansnæringen og beslektede virksomheter. Samlet representerer vi en betydelig del av den juridiske infrastrukturen som gjør at finansmarkedsreguleringen fungerer i praksis.

Utgangspunktet for våre innspill er at finanssektoren har en samfunnskritisk funksjon. I urolige tider er behovet for stabilitet, forutsigbarhet og rettssikkerhetsgarantier særlig stort. Finanskriser, sikkerhetshendelser og systemsvikt slår direkte inn i befolkningens økonomi, i tilliten til institusjonene og i opplevelsen av trygghet. Rammevilkårene for finansnæringen er derfor også rammevilkår for samfunnet som helhet.

Nedenfor utdyper vi de hovedperspektivene vi løftet i møtet, og gir konkrete anbefalinger til den videre prosessen.

1. Rammevilkår er mer enn skatt og kapitalkrav

I vår muntlige presentasjon understreket vi at rammevilkår for finansnæringen ikke kan avgrenses til skatt, kapitalkrav og makroøkonomiske forhold. Rammevilkårene omfatter også rettssikkerhet, tillit til systemet, kvaliteten på lovgivningen og måten regelverket er strukturert, implementert og håndhevet på.

Utydelige, fragmenterte eller motstridende regler gjør hverdagen både dyrere og mer risikofylt – for kundene, for næringen og for staten. Aktørene må bruke store ressurser på å avklare hva som gjelder, og risikoen for feil og misforståelser øker. Dette kan føre til økt konfliktnivå, flere tvistesaker, svekket etterlevelse og i verste fall systemsvikt.

God regulering er derfor ikke bare en kostnadspost. God regulering er en grunnleggende forutsetning for stabile og velfungerende markeder. Et konsistent, forståelig og forutberegnelig regelverk reduserer risiko, styrker tilliten og gjør det enklere og billigere å gjøre det riktig første gang.

Vi vil derfor oppfordre til at rettssikkerhet og regelverkskvalitet eksplisitt inngår som egne temaer i den helhetlige gjennomgangen av rammevilkårene.

2. Jurister som del av samfunnets infrastruktur i finans

I innspillsmøtet pekte vi på at jurister i finanssektoren utgjør en viktig del av samfunnets infrastruktur. Jurister arbeider i banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak, men også i Finanstilsynet, Norges Bank, øvrig forvaltning og i klage- og kontrollorganer. Felles for disse miljøene er at de oversetter Stortingets og regjeringens vedtak til praktisk virkelighet.

Det er juristene som tolker og implementerer komplekse EU-regler, slik at de ivaretar både forbrukervern og finansiell stabilitet, samtidig som det gis rom for innovasjon og næringsutvikling. Det er også juristene som skal sikre at tilsynsmessige virkemidler brukes innenfor tydelige hjemler og i tråd med grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper.

For at rammevilkårene skal fungere etter hensikten, må de som forvalter rammene ha tilstrekkelig kapasitet, riktig kompetanse og realistiske rammer. Juridisk kapasitet og kvalitet er dermed et rammevilkår i seg selv. Dersom de juridiske fagmiljøene er for små, overbelastede eller mangler nødvendig spesialkompetanse, svekkes gjennomføringsevnen. Det påvirker i neste omgang både næringen og samfunnets tillit til regulering og tilsyn.

Vi anbefaler at den helhetlige gjennomgangen også ser på hvordan juridisk kapasitet og kompetanse i finansnæringen, tilsynene, forvaltningen og klageorganene påvirker realiseringen av de finansmarkedsmessige målene.

3. Rapporteringspliktiges rolle i bekjempelse av økonomisk kriminalitet

Et sentralt punkt i vårt muntlige innlegg var rapporteringspliktiges rolle i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Rapporteringspliktige foretak i finanssektoren har en nøkkelrolle i å avdekke og motvirke hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet. Dette ansvaret vil øke ytterligere når EUs nye hvitvaskingspakke skal gjennomføres.

Kravene til identifisering, risikovurdering, rapportering og internkontroll blir mer omfattende og komplekse. Dette stiller store krav til juridisk kompetanse i foretakene. Regelverket spenner over EU-rett, strafferett, forvaltningsrett, sanksjonsregimer og personvern, i tillegg til detaljerte sektorregler. Det er avgjørende at regelverket utformes og implementeres på en måte som gjør det praktisk mulig å etterleve kravene, samtidig som virksomhetene kan ivareta sine kjerneoppgaver.

Et svakt eller uklart regelverk på hvitvaskingsområdet svekker kampen mot økonomisk kriminalitet, kan gjøre Norge mindre attraktivt som finansmarked og påføre enkeltforetak betydelig omdømme- og sanksjonsrisiko.

Vi mener derfor at bekjempelse av økonomisk kriminalitet og gjennomføringen av den nye hvitvaskingspakken bør inngå som et eget tema i den helhetlige gjennomgangen, med særlig vekt på hvordan regelverket kan utformes og håndheves slik at det understøttes av tilstrekkelig juridisk kompetanse.

4. Cybersikkerhet, DORA og behovet for kyndige jurister

Vi pekte i møtet på at cybersikkerhet i finanssektoren er et område der reguleringen er i rask utvikling. DORA-forordningen og den norske DORA-loven innfører omfattende krav til digital operasjonell motstandskraft. Regelverket er teknisk, detaljert og forutsetter tett samspill mellom teknologi, risikostyring og juss.

For at DORA-regelverket skal få ønsket effekt, er det nødvendig med kyndige jurister som kan omsette regelverket til klare kontrakter og ansvarsforhold, hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer og praktiske interne retningslinjer. Juridisk kompetanse er avgjørende i grenseflatene mellom virksomhetens ansvar, leverandørforhold, tilsynsforpliktelser og personvern.

Mangelfull eller ukoordinert gjennomføring av DORA kan gi betydelig systemrisiko, både for enkeltforetak og for finanssystemet som helhet. Vi anbefaler derfor at cybersikkerhet og DORA vurderes eksplisitt i gjennomgangen, og at det ses nærmere på hvordan juridisk kapasitet kan styrkes som en del av finansnæringens digitale beredskap.

5. EU- og EØS-regelverk: harmonisering, rettidig gjennomføring og begrensning av overimplementering

I vårt innlegg la vi vekt på betydningen av god og rettidig gjennomføring av EU- og EØS-regelverk.

Norsk finansregulering er i stor grad preget av EU-regler, og for finansnæringen er det avgjørende at disse implementeres på en måte som gir forutsigbarhet, like konkurransevilkår og effektiv drift.

Etterslep i gjennomføringen av EU-regler skaper usikkerhet og kan gi norske aktører et konkurransemessig handicap. Samtidig vil en systematisk tendens til å gå lenger enn det EØS-avtalen krever, bidra til økte kostnader, mer kompleksitet og potensielt svekket konkurransekraft, uten nødvendigvis å styrke rettssikkerhet eller forbrukervern.

Et viktig prinsipp bør etter vårt syn være at norsk regelverk som hovedregel ikke går lenger enn det EØS-avtalen krever, med mindre særskilt begrunnede nasjonale forhold tilsier noe annet. Nøkkelen er harmonisering og lik håndheving innen EØS-området, slik at aktørene kan operere med klare forventninger og sammenlignbare krav.

Jurister med solid kompetanse i EU- og EØS-rett er en viktig konkurransefordel for norske aktører. De gjør det mulig å navigere i et komplekst regelverk, utnytte handlingsrommet og sikre god etterlevelse. Dette bør gjenspeiles i vurderingen av rammevilkårene.

6. Nasjonal eID som statlig ansvar

Vi løftet også spørsmålet om digital identitet. Digital identitet er blitt en grunnleggende infrastruktur i finanssektoren. I dag bæres store deler av dette ansvaret av bankene, blant annet gjennom BankID. Etter vår vurdering er det gode grunner til å vurdere en modell der staten tar et tydeligere ansvar for en nasjonal eID-løsning i tråd med eIDAS 2-forordningen.

En statlig forankret eID vil kunne gi en mer robust og rettssikker løsning, og tydeliggjøre rolle- og ansvarsfordelingen mellom myndigheter og finansforetak. Erfaring fra andre nordiske land viser at det er mulig å kombinere statlig ansvar for digital identitet med et velfungerende finansmarked.

Vi anbefaler at spørsmålet om nasjonal eID og ansvarsdelingen mellom stat og banker tas inn som et eget tema i den helhetlige gjennomgangen.

7. Oppsummering og anbefalinger

Som oppfølging av våre muntlige innspill vil vi særlig fremheve følgende anbefalinger:

1. Definer rammevilkår bredt.

Rammevilkårene for finansnæringen bør omfatte rettssikkerhet, juridisk kapasitet, arbeidet mot økonomisk kriminalitet, cybersikkerhet og digital infrastruktur – ikke bare skatt, kapitalkrav og tradisjonelle næringspolitiske virkemidler.

2. Vurder både kostnader ved regulering og kostnader ved dårlig regulering.

I tillegg til reguleringskostnader for foretakene bør det gjøres en systematisk vurdering av kostnadene ved uklare regler, manglende etterlevelse, hvitvasking, cyberangrep og tapt tillit.

3. Sørg for god og rettidig gjennomføring av EU- og EØS-regelverk.

Harmonisering og lik håndheving bør vektlegges, og norsk regelverk bør som hovedregel ikke gå lenger enn det EØS-avtalen krever, med mindre det foreligger særskilte nasjonale grunner.

4. Styrk de juridiske fagmiljøene.

Juridisk kapasitet og kvalitet i finansforetak, tilsyn, forvaltning og klageorganer er en del av samfunnets beredskap og rettssikkerhetsgarantier. Dette bør inngå i vurderingene av rammevilkår og ressursbehov.

5. Vurder ansvarsfordelingen for digital identitet.

En statlig forankret nasjonal eID i tråd med eIDAS 2-forordningen kan gi økt rettssikkerhet og tydeligere ansvarslinjer enn dagens ordninger.

Norges Juristforbund og Finansjuristene stiller seg til disposisjon for videre dialog og mer detaljerte innspill i det videre arbeidet. Vi representerer juristene som skal få regelverket til å virke i praksis, og som i sin hverdag ser hvordan rammevilkårene for finansnæringen virker – og hvor de ikke virker – i møte med virkeligheten.

Med vennlig hilsen

Sverre Bromander, President Juristforbundet

Ingrid Teigland, leder Finansjuristene i Juristforbundet

André Oktay Dahl, politisk seniorrådgiver Juristforbundet